

Stockholms
stad

**Barnfamiljer med
socialtjänstkontakt i
Stockholms stad som
lever under osäkra
boendeförhållanden**
April månad 2021

[stockholm.se](https://www.stockholm.se)

Barnfamiljer med socialtjänstkontakt i Stockholms stad som lever under osäkra boendeförhållanden

April 2021

Dnr: 3.1.1-201/2021

Utgivare: Socialförvaltningen

Kontaktperson: Anna Nerelius och Linn Hemmingsson

Innehåll

Bakgrund	4
Kartläggningen	4
Resultat	7
Antal familjer som lever under osäkra boendeförhållanden	7
Hushållssammansättning, antal barn och ålderssammansättning	7
Förälders födelseland och period i Sverige	9
Familjens boendesituation	11
Orsak till nuvarande boendesituation	13
Period som familjen saknat stadigvarande boende.....	14
Familjens försörjning.....	14
Pågående och planerade insatser	16
Inrapporterade per stadsdelsförvaltning och verksamhetsområde	18
Sammanfattning och kommentarer	20

Bakgrund

Socialförvaltningen har sedan 2004 vartannat år genomfört kartläggningar av barnfamiljer som saknar stadigvarande bostad och som har kontakt med någon av stadens enheter inom socialtjänstens myndighetsutövande verksamheter. Den senaste kartläggningen genomfördes i april 2019. Den föreliggande kartläggningen beskriver situationen under april 2021. Kartläggningarnas syfte är att kunna följa utvecklingen över tid, att få mer kunskap om målgruppen och att använda kunskapsunderlaget för att kunna utarbeta adekvata insatser.

Socialförvaltningen gör också vartannat år en kartläggning av hemlöshetsituationen totalt i staden utifrån stadens definition av personer som lever i hemlöshet. Den senaste kartläggningen genomfördes den 25 september 2020.

Definition

Definitionen av barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden skiljer sig från stadens definition av hemlöshet¹. Barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden definieras enligt följande:

Familjer eller ensamstående med hemmavarande barn² under 18 år som saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande andrahands- eller inneboendekontrakt och därför är hänvisade till tillfälliga boendialternativ. Dessutom familjer eller ensamstående med barn som vistas på institutioner, i familjehem eller annan vårdinrättning och inte har någon ordnad bostad vid utskrivning.

Enligt stadens definition av hemlöshet räknas inte boende i försökslägenhet eller inom Stiftelsen hotellhem i Stockholm (SHIS) som en hemlöshetsituation. I kartläggningen av barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden omfattas dock barnfamiljer som bor i försökslägenhet eller inom SHIS. Anledningen till att en bredare definition används i denna kartläggning är att de aktuella boendelösningarna inte är permanenta, samtidigt som de berör barn.

Kartläggningen

Målgrupp

Kartläggningen omfattar barnfamiljer som socialtjänsten i Stockholms stads stadsdelsförvaltningar har kontakt med, som är aktuella för ansökan, utredning eller insats och som lever under osäkra boendeförhållanden under april 2021. Nytt för år 2021 års kartläggning är att nyanlända familjer som är anvisade enligt bostättningslagen, ingår i etableringen³ och har socialtjänstkontakt på en

¹ Stadens definition av hemlöshet framgår av Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020-2025, s 12. Programmet finns att ladda ned på: <https://edokmeetings.stockholm.se/welcome-sv/namnder-styrelser/kommunfullmaktige/mote-2021-06-14/agenda/kopia-av-bilaga-2-stockholms-stads-program-for-att-motverka-hemloshet-2020-2025pdf?downloadMode=open> Hämtat 2021-06-29

² Hemmavarande barn innebär att barnet/barnen bor hos föräldrarna/föräldern helt eller delvis.

³ Etableringsperioden motsvarar den tid en individ kan ingå i Arbetsförmedlingens etableringsprogram, vilket är maximalt 36 månader.

stadsdelsförvaltning ingår i kartläggningens målgrupp. Målgruppen nyanlända redovisas i separata tabeller i kartläggningen. Syftet med det är att upprätthålla jämförbarhet i förhållande till tidigare kartläggningar.

Att inkludera målgruppen nyanlända familjer i etablering med socialtjänstkontakt var ett önskemål som inkom från flera stadsdelsförvaltningar i samband med den kartläggning som genomfördes 2019. Stadsdelsförvaltningarna arbetar ofta på samma sätt med nyanlända barnfamiljer som har insatser från socialtjänsten och som lever i osäkra boendeförhållanden. Målgrupperna tenderar alltså att vad gäller insatser överlappa varandra.

I föregående kartläggningar har det troligtvis också förekommit att nyanlända barnfamiljer har rapporterats in, trots att de tidigare inte ingått i målgruppen. Exempelvis har det även tidigare förekommit att inrapporterade familjer har uppgetts ha etableringsersättning som huvudsaklig inkomstkälla.

I denna kartläggning förefaller inte heller gränserna mellan målgrupperna ha varit självklara för respondenterna, vilket framgår av vissa av de resultat som kommer att redovisas längre fram i rapporten. Majoriteten av de hushåll som rapporterats vara nyanlända bodde vid tidpunkten för kartläggningen i genomgångsbostad för nyanlända hos SHIS. - De svar som inkommit avseende hushåll som respondenterna har uppgett vara nyanlända tyder på att många hushåll i målgruppen verkar ha definierats utifrån sin boendeform snarare än utifrån huruvida de ingår i etableringen eller inte. Det är utifrån underlaget inte möjligt att avgöra om exempelvis de 67 hushåll som av respondenterna uppgetts vara nyanlända och som bott i Sverige i två till fem år med säkerhet kan anses vara nyanlända enligt kartläggningens definition av begreppet. Utgångspunkten vid framtagandet av denna rapport har varit att redovisa respondenters svar som helhet och uppdelning i målgrupper har skett utifrån frågan om huruvida ett hushåll är anvisade enligt bosättningslagen och ingår i etableringen eller inte. Jämförelser med tidigare kartläggningar bör därför göras med försiktighet.

Avgränsningar

Följande målgrupper ingick inte i kartläggningen:

- Barnfamiljer som vistas i staden men är aktuella hos socialtjänsten i en annan kommun
- Placerade barn som har en förälder som lever under osäkra boendeförhållanden kan sägas vara berörd av förälders hemlöshet, men lever inte själv under osäkra boendeförhållanden
- Barn som har umgänge med en förälder som bor i osäkert boendeförhållande, men som inte regelbundet övernattar hos umgängesföräldern.
- Utrikes födda personer med barn som saknar uppehållstillstånd.
- Nyanlända familjer som har anvisats till Stockholm enligt bosättningslagen och som bor i genomgångsbostad under etableringsfasen och som inte är aktuella hos socialtjänsten i en stadsdelsförvaltning.
- EU-medborgare eller så kallade tredjelandsmedborgare som tillfälligt vistas i staden, men som saknar förankring här.

Metod

Enkät

Datansamlingen genomfördes genom att en webbenkät. Enkäten vände sig till alla som arbetar med myndighetsutövning på en stadsdelsförvaltning.

Enkäten skickades ut till utsedda kontaktpersoner för enkäten på varje enhet. Kontaktpersonen ansvarade sedan för att vidarebefordra mailet till aktuella handläggare som i sin tur skulle fylla i en enkät för varje familj som lever under osäkra boendeförhållanden och som var aktuella hos dem för ansökan, utredning eller insats under april 2021.

De till kartläggningen inrapporterade svaren bygger uteslutande på respondenternas egna uppfattningar om de enskilda hushållens förhållanden. I några fall förefaller det uppenbart att respondenter har registrerat felaktiga svar, exempelvis uppges fyra hushåll som registrerats som nyanlända utgöras av ensamstående föräldrar födda i Sverige. Då det inte har varit möjligt att avgöra vilka av varje respondents svar som möjligen varit resultat av felaktig registrering så redovisas svar från samtliga inkommande enkäter i sina helheter såvida de inte utgör dubblett till annan inkommen enkät.

UNO-kod

För att undvika dubbelregistrering ombads handläggarna att fylla i en UNO- kod för varje familj. UNO- koden består av initialer samt födelseår och födelsedag.

Bortfallsanalys

Det är svårt att göra en bortfallsanalys av hur många familjer som inte rapporterats in i kartläggningen, eftersom enkäten har skickats ut som en öppen länk. Det kan finnas olika tolkningar av definitionen som kan leda till under- eller överrapportering. 22 stycken enkäter har rensats bort till följd av att de bedömts utgöra dubletter.

Jämförbarhet med tidigare kartläggningar

Kartläggningen har utgått från samma enkätfrågor som ställts i tidigare års kartläggningar, vilket möjliggör jämförelser.

Eftersom målgruppen nyanlända barnfamiljer i etablering med socialtjänstkontakt inte har ingått i målgruppen för tidigare kartläggningar så redovisas uppgifter avseende den målgruppen genomgående separat i rapporten. Jämförelser med tidigare kartläggningar bör trots detta, som tidigare nämnts, göras med försiktighet. Ett utförligt resonemang om bakgrunden till detta återfinns på sidan fem under rubriken målgrupp.

Resultat

Antal familjer som lever under osäkra boendeförhållanden

Tabell 1 Är familjen nyanländ eller inte?

Är familjen nyanländ?	Antal	Andel (%)
Ja	133	31
Nej	300	69
Total	433	100

Den första frågan i enkäten handlade om huruvida barnfamiljen var nyanländ enligt definitionen anvisad enligt bostättningslagen och målgrupp för Arbetsförmedlingens etableringsprogram. Frågan ställdes då målgruppen nyanlända inte ingått i tidigare kartläggningar av barnfamiljer med socialtjänstkontakt som lever under osäkra boendeförhållanden och det för jämförbarhet med resultat av tidigare kartläggningar var viktigt att kunna särskilja de barnfamiljer som tillkommit genom den vidgade målgruppsavgränsningen. Ett utförligt resonemang om bakgrunden till detta återfinns på sidan fem i rapporten under rubriken målgrupp.

Tabellen visar att sammanlagt 433 barnfamiljer med socialtjänstkontakt under april månad rapporterades in i kartläggningen. Av dessa uppgavs 133 barnfamiljer, 31 procent, tillhöra målgruppen nyanlända. Resterande antalet barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden som rapporterats in var 300 stycken, vilket motsvarar 69 procent av alla inrapporterade barnfamiljer.

Till 2019 års kartläggning rapporterades sammanlagt 364 barnfamiljer in.

Hushållssammansättning, antal barn och ålderssammansättning

Tabell 2 a Hushållssammansättning

Hushållssammansättning	Antal	Andel (%)
Ensamstående kvinna med barn	196	65
Ensamstående man med barn	15	5
Sammanboende par med barn	61	20
Kvinna med växelvis boende barn	17	6
Man med växelvis boende barn	11	4
Total	300	100

65 procent av de hushåll som respondenterna rapporterat in som icke nyanlända består av en ensamstående kvinna med barn, vilket är den vanligaste hushållssammansättningen. Ensamstående kvinnor med barn utgjorde 65 procent av de inrapporterade hushållen också i kartläggningen 2019.

Tabell 2b Hushållssammansättning, nyanlända

Hushållssammansättning	Antal	Andel (%)
Ensamstående kvinna med barn	55	41
Ensamstående man med barn	8	6
Sammanboende par med barn	68	51

Barnfamiljer med socialtjänstkontakt i Stockholms stad som lever under osäkra boendeförhållanden
8 (22)

Kvinna med växelvis boende barn	2	2
Man med växelvis boende barn	0	0
Total	133	100

För de hushåll som rapporterats in som nyanlända är den vanligaste hushållssammansättningen sammanboende par med barn. Hushållstypen utgör 55 procent av alla hushåll.

Tabell 3a Antal barn per familj

Antal barn per familj	Antal familjer	Andel familjer (%)	Antal barn
1	110	37	110
2	103	34	206
3	48	16	144
4	28	9	112
5	6	2	30
6	4	1	24
7	1	0	7
8	0	0	0
9	0	0	0
Total	300	100	633

Tabell 3b Antal barn per familj, nyanlända

Antal barn per familj	Antal familjer	Andel familjer (%)	Antal barn
1	30	23	30
2	37	28	74
3	26	20	78
4	15	11	60
5	16	12	80
6	4	3	24
7	2	2	14
8	2	2	16
9	1	1	9
Total	133	100	385

Tabellerna 3a och 3b visar att sammanlagt 1 018 barn har rapporterats in till kartläggningen. Av dessa rapporterades 385 barn ingå i målgruppen nyanlända. År 2019 rapporterades sammanlagt 752 barn in.

Majoriteten av de inrapporterade familjerna i tabell 3a har ett eller två barn medan det i tabell 3b, som avser nyanlända hushåll, kan noteras en större spridning vad gäller antal barn per familj.

Tabell 4a Barn fördelade efter ålder

Åldrar	Antal barn	Andel (%) barn
Barn 0-5 år	222	35
Barn 6-12 år	230	36

Barn 13-17 år	181	29
Total	633	100

Majoriteten av barnen i tabell 4a är under 12 år gamla. Fördelningen mellan ålderskategorierna 0-5 år respektive 6-12 år är mycket jämn.

Tabell 4b Barn fördelade efter ålder, nyanlända

Åldrar	Antal barn	Andel (%) barn
Barn 0-5 år	111	29
Barn 6-12 år	147	38
Barn 13-17 år	127	33
Total	385	100

Också i målgruppen nyanlända rapporterades flest antal barn vara under 12 år gamla. Något större antal barn i målgruppen nyanlända rapporterades vara 6-12 år än i målgruppen hushåll som inte rapporterats vara nyanlända.

Förälders födelse land och period i Sverige

Tabell 5a Föräldrars födelse land

Förälders födelse land	Antal	Andel (%)
Ensamstående förälder född i Sverige	41	14
Ensamstående förälder född utomlands	151	50
Sammanboende par/ växelvis boende en av föräldrarna född i Sverige	2	1
Sammanboende par/ växelvis boende båda föräldrarna födda utomlands	81	27
Förälders födelse land okänt	25	8
Total	300	100

Hälften (50 %) av de inrapporterade föräldrarna i tabell 5a är ensamstående föräldrar som är födda utomlands. Den näst största gruppen (27 %) är sammanboende par/växelvis boende där båda föräldrarna är födda utomlands. Målgruppen består alltså huvudsakligen av hushåll med utrikesfödda föräldrar. Resultaten är i stort sett överensstämmande med resultaten från 2019 års kartläggning.

Tabell 5b Föräldrars födelse land, nyanlända

Förälders födelse land	Antal	Andel (%)
Ensamstående förälder född i Sverige	4 ⁴	3

⁴ Att fyra hushåll uppges utgöras av ensamstående föräldrar födda i Sverige bedöms enbart kunna bero på att respondenter av olika skäl registrerat hushåll på felaktigt sätt. Utifrån befintligt underlag är det dock inte möjligt att avgöra vilka specifika frågor i enkäten som har besvarats felaktigt. De fyra hushåll som redovisas under tabell 5b är alltså antingen nyanlända eller utgörs av ensamstående förälder född i Sverige. Utgångspunkten vid framtagandet av denna

Barnfamiljer med socialtjänstkontakt i Stockholms stad som lever under osäkra boendeförhållanden
10 (22)

Ensamstående förälder född utomlands	59	44
Sammanboende par/ växelvis boende en av föräldrarna född i Sverige	0	0
Sammanboende par/ växelvis boende båda föräldrarna födda utomlands	67	50
Förälders födelseland okänt	3	2
Total	133	100

I målgruppen nyanlända utgörs den största gruppen av sammanboende par/växelvis boende där båda föräldrarna är födda utomlands.

Tabell 6a Period i Sverige

Hur länge har familjen varit i Sverige?	Antal	Andel (%)
Upp till två år	7	3
2-5 år	73	33
5-8 år	54	24
8 år eller längre	57	26
Vet ej	31	14
Total	222	100

Av de föräldrar som inte uppges vara nyanlända har 33 procent varit i Sverige mellan 2-5 år medan 26 procent uppges ha varit i Sverige i åtta år eller längre. Också i 2019 års kartläggning hade störst andel (31 %) utlandsfödda föräldrar varit i Sverige mellan 2-5 år och 24 procent av hushållen hade varit i Sverige i åtta år eller längre. Frågan om period i Sverige ställdes för första gången i 2019 års kartläggning varför jämförelser med tidigare års kartläggningar inte är möjliga.

Tabell 6b Period i Sverige, nyanlända

Hur länge har familjen varit i Sverige?	Antal	Andel (%)
Upp till två år	27	21
2-5 år	67	53
5-8 år	18	14
8 år eller längre	1	1
Vet ej	13	10
Total	126	100

I gruppen nyanlända uppges majoriteten (53 %) av hushållen ha varit i Sverige i två till fem år. En dryg femtedel (21 %) uppges ha varit i Sverige i som längst två år.

Majoriteten av de hushåll som rapporterats vara nyanlända bodde vid tidpunkten för kartläggningen i genomgångsbostad för nyanlända hos SHIS. De svar som inkommit avseende hushåll som respondenterna har uppgett vara nyanlända tyder på att många hushåll i målgruppen verkar ha definierats utifrån sin boendeform snarare än utifrån huruvida de omfattas av etableringen eller inte.

rapport har varit att redovisa respondenters svar som helhet och uppdelning i målgrupper har skett utifrån frågan om huruvida ett hushåll är anvisade enligt bostättningslagen och ingår i etableringen eller inte.

Familjens boendesituation

Tabell 7a Familjens aktuella boendesituation i april 2021

Vilken boendesituation är aktuell för barnfamiljen i april 2021?	Antal	Andel (%)
SHIS boende för barnfamiljer	146	49
SHIS boende för nyanlända	27	9
Hotellrum	10	3
Tillfälligt inneboende/andrahandsboende, max tre månader	19	6
Försökslägenhet	15	5
Jourlägenhet	14	5
Träningslägenhet	25	8
Vandrarhem	7	2
Lägenhetshotell	6	2
Skyddat boende (vid våld i nära relation)	17	6
Behandlingshem/familjehem/stödboende	4	1
Vet ej	10	3
Total	300	100

173 barnfamiljer (58 %) av de barnfamiljer som inte uppgetts vara nyanlända bor inom SHIS. De flesta (49 %) bor i boende för barnfamiljer medan nio procent av de som rapporterats in bor i SHIS boende för nyanlända. SHIS är därför sammantaget den överlägset vanligaste boendeformen i målgruppen barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden.

Ytterligare 40 familjer (13 %) bor i försöks- eller träningslägenheter, vilket leder till slutsatsen att majoriteten (71 %) av de inrapporterade barnfamiljerna bor i boendeformer av mer stadigvarande karaktär. I 2019 års kartläggning var motsvarande andel 60 procent, medan andelen endast var 43 procent i 2017 års kartläggning. Över en fyraårsperiod har det alltså skett en stor procentuell ökning av andelen hushåll i boendelösningar av mer stadigvarande karaktär.

Stiftelsen Hotellhem i Stockholm (SHIS)

SHIS genomgångsbostäder för barnfamiljer har funnits sedan 2009 och har ett särskilt uppdrag att ta fram och hyra ut lägenheter till familjer. Ett boende via SHIS innebär tillgång till en egen lägenhet och vid behov även möjlighet att få visst stöd vid exempelvis myndighetskontakter. Lägenheterna består av 2-4 rum och kök med månadshyror mellan 7000 till 14000 kronor. Boendetiden kan som längst vara fem år, vilket hänger samman med gränsen för avstående från besittningsskydd enligt hyresnämndens bestämmelser.

För att få en genomgångsbostad via SHIS krävs en remiss från en stadsdelsförvaltning. Familjen får inte ha någon form av social problematik utöver den osäkra bostadssituationen och ska vara aktivt bostadssökande. Under boendetiden har barnfamiljen möjlighet att samla kötid hos Bostadsförmedlingen i Stockholm AB och att stärka sina förutsättningar på arbetsmarknaden, vilket är två samverkande faktorer som har stor betydelse för ett hushålls möjligheter att kunna inträda på den reguljära bostadsmarknaden. Sedan årsskiftet erbjuder SHIS även bostadsvägledning enligt det koncept som arbetats fram för målgruppen nyanlända till alla barnfamiljer. SHIS arbetar i nuläget

Barnfamiljer med socialtjänstkontakt i Stockholms stad som lever under osäkra boendeförhållanden
12 (22)

med kunskapsöverföring där bovärdar inom den bostadssociala verksamheten får utbildning i metoden.

Kommunfullmäktige beslutade i budget för 2018 att årligen avsätta 100 lägenheter ur Bostadsförmedlingens årliga kvot för försöks- och träningslägenheter till genomgångslägenheter för barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden. Målgruppen för dessa lägenheter är barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden och som varit folkbokförda i Stockholms stad två år eller längre. I kommunfullmäktiges budget för 2021 höjdes antalet genomgångslägenheter som Bostadsförmedlingen ska avsätta till SHIS arbete med målgruppen till 150 lägenheter. Per den sista juni 2021 hade tre sådana lägenheter förmedlats, vilket innebär att merparten av de familjer som under år 2021 har erbjudits bostad inom SHIS har flyttat in i någon av SHIS anläggningar. Fram till den sista april hade stadsdelsförvaltningarna gjort 26 förfrågningar om boende för familj till SHIS. I den behovsinventering som genomfördes hösten 2020 uppskattade stadsdelsförvaltningarna att de under 2021 skulle ha behov av sammanlagt mellan 66-95 bostäder i boendeformen boende för familj under 2021.

Familjerna kan under boendetiden på SHIS bli självförsörjande, vilket kan medföra att deras socialtjänstkontakt avslutas och att de därför inte heller rapporteras in till denna kartläggning. I denna rapport har stadsdelsförvaltningarna rapporterat in 146 barnfamiljer som bor inom SHIS bostadssociala verksamhet. Enligt uppgifter från SHIS hade ytterligare 300 barnfamiljer kontrakt med dem per den sista april 2021.

Tabell 7b Familjens aktuella boendesituation i april 2021, nyanlända

Vilken boendesituation är aktuell för barnfamiljen i april 2021?	Antal	Andel (%)
SHIS boende för barnfamiljer	37	28
SHIS boende för nyanlända	81	61
Hotellrum	2	2
Tillfälligt inneboende/andrahandsboende, max tre månader	2	2
Försökslägenhet	1	1
Jourlägenhet	2	2
Träningslägenhet	3	2
Vandrarhem	1	1
Lägenhetshotell	1	1
Skyddat boende (vid våld i nära relation)	2	2
Behandlingshem/familjehem/stödboende	0	0
Vet ej	1	1
Total	133	100

Av de 133 hushåll som inrapporterats som nyanlända uppgavs 81 barnfamiljer (61 %) bo i SHIS boende för nyanlända och 37 barnfamiljer (28 %) inom SHIS boende för barnfamiljer inom den bostadssociala delen av SHIS verksamhet. Sammanlagt innebär det att hela 89 procent av de hushåll som inrapporterats som nyanlända bodde på SHIS.

SHIS har sedan år 2017 i uppdrag att för stadens räkning tillhandahålla bostäder för nyanlända som anvisats till staden enligt bosättningslagen. Per den sista april 2021 bodde sammanlagt 914 barnfamiljer inom SHIS bostäder för nyanlända.

Orsak till nuvarande boendesituation

Tabell 8a Orsak till nuvarande boendesituation

Ange den huvudsakliga orsaken till nuvarande boendesituation	Antal	Andel (%)
Inneboendekontrakt upphört	28	9
Andrahandskontrakt upphört	60	20
Anknytning som kommit till flykting som saknat boende	20	7
Separation/skilsmässa	20	7
Våld i nära relation	92	31
Oplanerad inflyttning till staden	17	6
EBO (eget boende under asyltiden) som inte lett till eget boende	3	1
Lämnat/tackat nej till boende på annan ort	3	1
Avhyst från förstahandskontrakt i Stockholms stad	9	3
Avhyst från försöks/träningslägenhet	4	1
Tidsbegränsat kontrakt under etablering	44	15
Total	300	100

Tabellen redovisar olika skäl till varför barnfamiljerna som inte uppgetts vara nyanlända lever under osäkra boendeförhållanden. Våld i nära relation uppges vara anledningen till att hela 31 procent av familjerna befinner sig i en osäker boendesituation. I 2019 års kartläggning var våld i nära relation orsak till nuvarande boendesituation för 22 procent av hushållen, medan våld i 2017 års kartläggning uppgavs vara orsaken till att 12 procent av familjerna befann sig i en osäker boendesituation.

Den näst vanligaste orsaken är att andrahandskontrakt har upphört. I föregående kartläggning var den näst vanligaste orsaken till nuvarande boendesituation att en familj kommit som anknytning till flykting som saknade boende.

Endast nio (3 %) av familjerna befinner sig i nuvarande boendesituation på grund av att de blivit avhysta från förstahandskontrakt i Stockholms stad. Den vanligaste orsaken till avhysning uppges vara hyresskuld. Andelen har minskat något i jämförelse med 2019 års kartläggning, då motsvarande fem procent av hushållen uppgavs befinna sig i osäkra boendeförhållanden på grund av att de blivit avhysta från ett förstahandskontrakt i Stockholms stad. Hyresskulder var i såväl nuvarande som föregående kartläggning den vanligaste orsaken till avhysning.

Tabell 8b Orsak till nuvarande boendesituation, nyanlända

Huvudsaklig orsak till nuvarande boendesituation	Antal	Andel (%)
Inneboendekontrakt upphört	4	3
Andrahandskontrakt upphört	6	5
Anknytning som kommit till flykting som saknat boende	23	17
Separation/skilsmässa	3	3
Våld i nära relation	3	3

Barnfamiljer med socialtjänstkontakt i Stockholms stad som lever under osäkra boendeförhållanden
14 (22)

Oplanerad inflyttning till staden	4	3
EBO (eget boende under asyltiden) som inte lett till eget boende	0	0
Lämnat/tackat nej till boende på annan ort	0	0
Avhyst från förstahandskontrakt i Stockholms stad	1	1
Avhyst från försöks/träningslägenhet	2	2
Tidsbegränsat kontrakt under etablering	87	65
Total	133	100

För målgruppen nyanlända uppges den vanligaste orsaken till nuvarande boendesituation vara att familjen har tidsbegränsat kontrakt under etablering. Detta gäller för 65 procent av hushållen. Den näst vanligaste orsaken uppges vara att man kommit som anknytning till flykting som saknat boende.

Period som familjen saknat stadigvarande boende

Tabell 9a Period familjen saknat stadigvarande boende

Hur länge har familjen saknat fast/stadigvarande boende?	Antal	Andel (%)
1-3 månader	22	7
4-6 månader	18	6
7-9 månader	10	3
10-12 månader	16	5
Längre än ett år	234	78
Total	300	100

Tabell 9b Period familjen saknat stadigvarande boende, nyanlända

Hur länge har familjen saknat fast/stadigvarande boende?	Antal	Andel (%)
1-3 månader	5	4
4-6 månader	6	5
7-9 månader	1	1
10-12 månader	3	2
Längre än ett år	118	89
Total	133	100

För båda målgrupperna i tabell 9a och 9b gäller att majoriteten av familjerna har saknat ett stadigvarande boende i mer än ett år.

Familjens försörjning

Tabell 10a Familjens huvudsakliga inkomstkälla

Vilken är familjens huvudsakliga inkomstkälla?	Antal	Andel (%)
Ekonomiskt bistånd	164	55
Lönearbete	57	19
Ersättning från Försäkringskassan	55	18
Ersättning från arbetslöshetskassa	6	2
Etableringsersättning	3	1

Studiestöd från CSN	10	3
Annat	5	2
Total	300	100

Ekonomiskt bistånd är den vanligaste huvudsakliga inkomstkällan bland de inrapporterade barnfamiljerna som inte uppgetts vara nyanlända. 55 procent av hushållen uppges ha ekonomiskt bistånd som sin huvudsakliga inkomstkälla. Den näst vanligaste inkomstkällan uppges vara inkomst av lönearbete (19 %) respektive ersättning från Försäkringskassan (18 %).

I 2019 års kartläggning hade 47 procent av hushållen ekonomiskt bistånd som sin huvudsakliga inkomstkälla, vilket innebär att andelen hushåll med ekonomiskt bistånd som huvudsaklig inkomstkälla har ökat med sju procentenheter sedan föregående kartläggning. Andelen hushåll som uppges ha inkomst av lönearbete som sin huvudsakliga inkomstkälla har också ökat i jämförelse med föregående kartläggning, från 14 procent i 2019 års kartläggning till 19 procent i årets kartläggning. Betydligt lägre andel hushåll (18 %) uppges ha ersättning från Försäkringskassan som sin huvudsakliga inkomstkälla i jämförelse med resultaten från 2019 års kartläggning då 31 procent av hushållen huvudsakligen försörjde sig genom ersättning från Försäkringskassan.

Tabell 10b Familjens huvudsakliga inkomstkälla, nyanlända

Vilken är familjens huvudsakliga inkomstkälla?	Antal	Andel (%)
Ekonomiskt bistånd	79	59
Lönearbete	14	11
Ersättning från Försäkringskassan	26	20
Ersättning från arbetslöshetskassa	0	0
Etableringsersättning	10	8
Studiestöd från CSN	2	2
Annat	2	2
Total	133	100

Ekonomiskt bistånd är den vanligaste huvudsakliga inkomstkällan också för nyanlända barnfamiljer. En mindre andel, åtta procent av de inrapporterade, uppges ha etableringsersättning som huvudsaklig inkomstkälla. För de hushåll som överhuvudtaget uppbär etableringsersättning bör detta vara den huvudsakliga inkomstkällan, även om mindre komplettering i form av ekonomiskt bistånd kan vara aktuellt för de hushåll som har ovanligt höga boendekostnader. Resultatet kan därför tolkas som att enbart en liten andel av de hushåll som rapporterats in som nyanlända ingår i etableringen. Det kan finnas flera orsaker till detta.

En orsak kan vara att familjen lämnat etableringen efter upp till 36 månader men har inrapporterats som nyanlända eftersom de bor kvar i SHIS bostäder för nyanlända. Andra orsaker till att familjer som varit i Sverige kortare tid än 36 månader inte har etableringsersättning som huvudsaklig inkomstkälla kan vara att etableringen pausats på grund av föräldraledighet, sjukdom eller annan orsak som medför att de vuxna i hushållet inte står till arbetsmarknadens förfogande. De senare förklaringarna skulle kunna vara aktuella för den femtedel av de inrapporterade vars huvudsakliga inkomstkälla uppges vara ersättning från Försäkringskassan.

Pågående och planerade insatser

Tabell 11a Insatser som familjen hade under april 2021

Insats barnets familj	Antal	Andel (%)
Ekonomiskt bistånd	221	74
Stöd i arbetssökande, exempelvis Jobbtorg	71	24
Familjebehandling eller liknande	28	9
Kontaktfamilj/person	9	3
Socialpsykiatrisk enhet	37	12
Vuxen-/missbruksenhet	18	6
Placering av barn/ungdom i familjen	10	3
Budget- och skuldrådgivning	20	7
Insatser till funktionsnedsatt vuxen	11	4
Insatser till funktionsnedsatt barn	13	4
Stöd med anledning av våldsutsatthet	47	16
Stöd i bostadssökande (bolots, bostadsvägledning eller liknande)	48	16
Annat	55	18
Ingen insats	6	2
Total	300	100

Den vanligaste insatsen för barnfamiljerna som rapporterats in som icke nyanlända är ekonomiskt bistånd då 74 procent av familjerna har denna insats, följt av stöd i arbetssökande genom exempelvis Jobbtorg. Även stöd i bostadssökande och stöd med anledning av våldsutsatthet är relativt vanliga insatser.

Under rubriken annat anges framförallt uppföljning av boende på SHIS som en insats, men också aktualitet på barn- och ungdomsenhet, boendestöd och budget- och skuldrådgivning.

Tabell 11b Insatser som familjen hade under april 2021, nyanlända

Insats barnets familj	Antal	Andel (%)
Ekonomiskt bistånd	122	92
Stöd i arbetssökande, exempelvis Jobbtorg	21	16
Familjebehandling eller liknande	7	5
Kontaktfamilj/person	2	2
Socialpsykiatrisk enhet	7	5
Vuxen-/missbruksenhet	2	2
Placering av barn/ungdom i familjen	5	4
Budget- och skuldrådgivning	1	1
Insatser till funktionsnedsatt vuxen	3	2
Insatser till funktionsnedsatt barn	3	2
Stöd med anledning av våldsutsatthet	5	4
Stöd i bostadssökande (bolots, bostadsvägledning eller liknande)	33	25
Annat	12	9
Ingen insats	3	2
Total	133	100

För en majoritet av de nyanlända familjerna, 92 procent, är ekonomiskt bistånd den vanligaste insatsen, följt av stöd i bostadssökande.

Under rubriken annat förekommer uppgifter om insatser framförallt i form av samhällsvägledning, men också insatser såsom boendecoach, SFI och case manager uppges.

Tabell 12a Huruvida andra insatser planeras

Planeras några andra insatser och/eller aktiviteter från socialtjänsten?	Antal	Andel (%)
Ja	47	16
Nej	187	62
Osäker	66	22
Total	300	100

Tabell 12b Huruvida andra insatser planeras, nyanlända

Planeras några andra insatser och/eller aktiviteter från socialtjänsten?	Antal	Andel (%)
Ja	20	15
Nej	84	63
Osäker	29	22
Total	133	100

För båda målgrupperna i tabell 12a och 12b är det vanligast att det inte planeras några andra insatser än de som pågår. I föregående kartläggning svarade 58 procent av respondenterna svarade att inga andra insatser från socialtjänsten planerades.

Tabell 13 a Andra insatser som planeras

Andra insatser som planeras	Antal	Andel (%)
Råd och stöd	7	2
Lägenhet för barnfamiljer via SHIS	6	2
Förtursansökan hos bostadsförmedlingen	2	1
Jourlägenhet	1	0
Försökslägenhet	3	1
Träningslägenhet	0	0
Stöd i bostadssökande/bostadsvägledning	11	4
Stöd i arbetssökande, exempelvis Jobbtorg	17	6
Annat	18	6
Total	47	100

Tabell 13b Andra insatser som planeras, nyanlända

Andra insatser som planeras	Antal	Andel (%)
Råd och stöd	2	2
Lägenhet för barnfamiljer via SHIS	5	4
Förtursansökan hos bostadsförmedlingen	1	1
Jourlägenhet	0	0
Försökslägenhet	0	0

Träningslägenhet	0	0
Stöd i bostadssökande/bostadsvägledning	10	8
Stöd i arbetssökande, exempelvis Jobbtorg	11	8
Annat	4	3
Total	20	100

Uppgifterna i tabellerna 13a och 13b består av följdfrågor i de fall respondenten svarat ”ja” på frågan om andra insatser planeras från socialtjänsten. Den vanligaste insatsen som planeras är stöd i arbetssökande och stöd i bostadssökande, vilket också var de vanligaste planerade insatserna i 2019 års kartläggning.

Under svarsalternativet *Annat* så nämns boendestöd, barnutredning och SIP för målgruppen i tabell 13a. För målgruppen nyanlända i tabell 13b uppges insatser som etablering, SFI och psykiatri.

Tabell 14a Kännedom om hushållet står i bostadsförmedlingens kö

Står någon vuxen i hushållet i Stockholms bostadsförmedlings kö?	Antal	Andel (%)
Ja	236	79
Nej	4	1
Vet ej	60	20
Total	300	100

Tabell 14b Kännedom om hushållet står i bostadsförmedlingens kö, nyanlända

Står någon vuxen i hushållet i Stockholms bostadsförmedlings kö?	Antal	Andel (%)
Ja	100	75
Nej	5	4
Vet ej	28	21
Total	133	100

Majoriteten av alla barnfamiljerna i kartläggningen står i bostadskö hos bostadsförmedlingen. För runt en femtedel av hushållen i båda kategorierna är det okänt för respondenten huruvida någon vuxen i hushållet står i bostadskön.

Inrapporterade per stadsdelsförvaltning och verksamhetsområde

Tabell 15a Fördelning av inkomna svar mellan stadsdelsförvaltningarna

Vilken stadsdelsförvaltning arbetar du på?	Antal	Andel (%)
Bromma	10	3
Enskede-Årsta-Vantör	71	24
Farsta	34	11
Hägersten-Älvsjö	23	8
Hässelby-Vällingby	42	14
Kungsholmen	4	1
Norrmalm	1	0
Rinkeby-Kista	40	13
Skarpnäck	10	3

Skärholmen	38	13
Spånga-Tensta	19	6
Södermalm	8	3
Total	300	100

Enskede-Årsta-Vantör har rapporterat in flest barnfamiljer som inte uppgetts vara nyanlända (71 stycken) följt av Hässelby-Vällingby (42 stycken), Rinkeby-Kista (40 stycken) och Skärholmen (38 stycken).

I 2019 års kartläggning rapporterades flest barnfamiljer (88 stycken) in från Skärholmen, följda av Enskede-Årsta-Vantör (56 stycken) respektive Rinkeby-Kista (47 stycken).

Tabell 15b Fördelning av inkomna svar mellan stadsdelsförvaltningarna, nyanlända

Vilken stadsdelsförvaltning arbetar du på?	Antal	Andel (%)
Bromma	5	4
Enskede-Årsta-Vantör	32	24
Farsta	18	14
Hägersten-Älvsjö	15	11
Hässelby-Vällingby	10	8
Kungsholmen	0	0
Norrmalm	4	3
Rinkeby-Kista	6	5
Skarpnäck	2	2
Skärholmen	27	20
Spånga-Tensta	5	4
Södermalm	9	7
Total	133	100

I målgruppen nyanlända har flest barnfamiljer rapporterats in från Enskede-Årsta-Vantör (32 stycken) följt av Skärholmen (27 stycken) och Farsta (18 stycken).

Tabell 16a Fördelning av inkomna svar mellan olika verksamhetsområden

Inom vilken enhet/funktion arbetar du?	Antal	Andel (%)
Ekonomiskt bistånd	177	59
Barn och Ungdom	17	6
Funktionsnedsättning	11	4
Socialpsykiatri	17	6
Vuxen-/missbruk	41	14
Våld i nära relation	36	12
Annan	1	0
Total	300	100

59 procent av barnfamiljerna som inte uppgetts vara nyanlända har rapporterats in från enheter som arbetar med ekonomiskt bistånd. Andelen inkomna svar från enheter för ekonomiskt bistånd har minskat något i jämförelse med år 2019 då enheter för ekonomiskt bistånd stod för 68 procent av de

inrapporterade barnfamiljerna. Andelen inkomna svar från enheter för missbruk/beroende har ökat från fyra procent i 2019 års kartläggning till 14 procent i årets kartläggning. Även andelen inkomna svar från relationsvårdsenheter har ökat i jämförelse med föregående kartläggning, från åtta procent år 2019 till 12 procent i årets kartläggning.

Tabell 16b Fördelning av inkomna svar mellan olika verksamhetsområden, nyanlända

Inom vilken enhet/funktion arbetar du?	Antal	Andel (%)
Ekonomiskt bistånd	116	87
Barn och Ungdom	6	5
Funktionsnedsättning	6	5
Socialpsykiatri	4	3
Vuxen-/missbruk	0	0
Våld i nära relation	1	1
Annan	0	0
Total	133	100

Majoriteten av de nyanlända barnfamiljerna har rapporterats in från enheter som arbetar med ekonomiskt bistånd.

Sammanfattning och kommentarer

En nyhet i 2021 års kartläggning av barnfamiljer med socialtjänstkontakt som lever under osäkra boendeförhållanden är att nyanlända som anvisats till staden enligt Bosättningslagen (2016:38) omfattas av kartläggningen. Anledningen till detta är att flera stadsdelsförvaltningar kontaktade socialförvaltningen i samband med 2019 års kartläggning och påpekade att de arbetade med dessa familjer på samma sätt som med övriga familjer som lever under osäkra boendeförhållanden och att de familjer som är anvisade enligt bosättningslagen, ingår i etableringen och har socialtjänstkontakt på en stadsdelsförvaltning därför borde ingå i kartläggningens målgrupp.

Socialförvaltningen bedömde att en utvidgning av kartläggningens målgrupp enligt inkomna förslag sannolikt ger en mer fullständig bild av det arbete med målgruppen som pågår runt om i staden och därmed sannolikt också uppfattas som mer relevant av stadsdelsförvaltningarna. Mot bakgrund av det föreslog förvaltningen att socialnämnden skulle besluta att enligt Bosättningslagen anvisade familjer som har socialtjänstkontakt på en stadsdelsförvaltning och lever under osäkra boendeförhållanden från och med 2021 års kartläggning skulle omfattas av kartläggningen.

I redovisningen av resultaten från 2021 års kartläggning av barnfamiljer med socialtjänstkontakt som lever under osäkra boendeförhållanden har ambitionen varit att skilja ut barnfamiljer som definieras som nyanlända i Stockholm från övriga barnfamiljer med socialtjänstkontakt som lever under osäkra boendeförhållanden. Anledningen till det är att det är viktigt att i så hög utsträckning som möjligt kunna jämföra resultaten av kartläggningarna över tid. Kartläggningens resultat belyser dock det förhållandet att socialtjänstens verksamheter i praktiken inte gör några skarpa gränsdragningar mellan barnfamiljer med socialtjänstkontakt beroende på bakgrunden till att de är kommuninvånare, utan arbetar med individens behov i centrum. Detta är en självklarhet utifrån hur socialtjänstlagen är

utformad men innebär i det här sammanhanget att resultatens jämförbarhet påverkas, och att jämförelser över tid därför ska göras med viss försiktighet. I det följande avsnittet sammanfattas resultat och iakttagelser som utifrån underlaget som helhet bedöms vara säkerställda.

Andelen barnfamiljer i mer stadigvarande boendelösningar har ökat

Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020-2025 innehåller fem principer som ska vägleda socialtjänstens arbete med barnfamiljer som lever i eller som riskerar att hamna i osäkra boendeförhållanden:

- Barnets rättigheter och barnets perspektiv beaktas i alla ärenden där det finns barn som lever under osäkra boendeförhållanden
- Långsiktiga boendelösningar ska alltid eftersträvas
- Korta beslutstider ska så långt det är möjligt undvikas
- Inga barnfamiljer ska vräkas utan att det finns ett alternativt boende
- Barn ska inte behöva byta skola eller förskola vid flytt till ett tillfälligt boende

Resultaten av kartläggningen visar att majoriteten (71 procent) av de kartlagda hushållen befinner sig i boendelösningar som definieras som förhållandevis stadigvarande, som SHIS eller försöks- eller träningslägenhet. I 2019 års kartläggning var motsvarande andel 60 procent, vilket innebär att andelen hushåll i stadigvarande boendelösningar har ökat. I 2017 års kartläggning var andelen barnfamiljer i stadigvarande boendelösningar 43 procent. Resultaten tyder på en bred förankring av stadens inriktning mot att biståndssökande bostadslösa barnfamiljer i möjligaste mån ska erbjudas mer stadigvarande boendelösningar.

Ekonomiskt bistånd är huvudsaklig inkomstkälla för majoriteten av barnfamiljerna

Ekonomiskt bistånd är den vanligaste huvudsakliga inkomstkällan bland de inrapporterade barnfamiljerna. 55 procent av hushållen som inte är nyanlända uppges ha ekonomiskt bistånd som sin huvudsakliga inkomstkälla. Det förhållandet att en minoritet av de personer som lever i hemlöshet eller i osäkra boendeförhållanden försörjer sig genom lönearbete är genomgående i såväl Socialstyrelsens nationella kartläggningar av hemlöshet som i stadens egna kartläggningar av hemlöshet och osäkra boendeförhållanden. Initiativ som leder till att personer blir självförsörjande är därför en viktig del i det långsiktiga arbetet för att motverka att barnfamiljer lever under osäkra boendeförhållanden och där fyller Jobbtorg en viktig funktion. I planering av insatser är det viktigt att berörda huvudmän utgår ifrån en helhetssyn på den enskildes förutsättningar och behov och tar hänsyn till att osäkra boendeförhållanden bland annat påverkar en persons förutsättningar att på heltid delta i kompetenshöjande aktiviteter.

Våld i nära relation har ökat som orsak till osäkra boendeförhållanden

Våld i nära relation uppges vara anledningen till att hela 31 procent av de kartlagda familjerna befinner sig i en osäker boendesituation. I 2019 års kartläggning var våld i nära relation orsak till nuvarande boendesituation för 22 procent av hushållen, medan våld i 2017 års kartläggning uppgavs vara orsaken till att 12 procent av familjerna befann sig i en osäker boendesituation. En delförklaring till denna stora ökning kan vara de satsningar på att öka kunskapen och medvetenheten om relationsvåld som staden har genomfört under de senaste åren, vilket kan ha lett till att socialtjänsten i ökad utsträckning identifierar just våldsutsatthet som orsak till osäkra boendeförhållanden. Andelen inkomna svar från relationsvåldsenheter har också ökat i jämförelse med föregående kartläggning, från åtta procent år 2019 till 12 procent i årets kartläggning. I dessa familjer där barn har upplevt

våld har barnen en dubbel utsatthet, vilket gör det extra viktigt att uppmärksamma att de får det stöd och skydd som de behöver.

Målgruppen består huvudsakligen av barnfamiljer med utrikesfödda föräldrar

Majoriteten (77 %) av de barnfamiljer som rapporterats in till kartläggningen består av antingen en ensamstående förälder (50 %) eller två sammanboende föräldrar (27 %) som är födda utomlands. Av dessa uppges sammanlagt 60 procent ha varit i Sverige i som längst åtta år. I en summering av året 2020 konstaterar Bostadsförmedlingen i Stockholm AB att den genomsnittliga kötiden för vanliga hyresrätter var 9,3 år⁵.

I samband med redovisning av resultatet av 2021 års bostadsmarknadsenkät skriver Boverket⁶ att en vanlig förklaring till nyanländas svårigheter på bostadsmarknaden är att nyanlända generellt sett, saknar kötid eller köpoäng i bostadskön. Dessutom saknar nyanlända kontakter och referenser. Vidare har denna grupp, precis som flera andra utsatta grupper, ofta inte råd att hyra nyproducerade lägenheter. Samtidigt saknas det lediga lägenheter i det äldre bostadsbeståndet, där hyrorna generellt sett är betydligt lägre jämfört med nyproducerade bostäder.

Majoriteten av de kartlagda barnfamiljerna har saknat eget permanent boende i mer än ett år

För samtliga barnfamiljer som ingått i kartläggningen gäller att majoriteten av familjerna har saknat ett eget permanent boende i mer än ett år. Resultaten är i linje såväl med föregående kartläggning som resultaten av Socialstyrelsens nationella kartläggning från 2017⁷, enligt vilken drygt två av tre personer hade levt i hemlöshet under minst ett år. I rapporten skriver Socialstyrelsen att svårigheter att komma in på både bostadsmarknaden och arbetsmarknaden är tydliga för de föräldrar som bor med sina barn i någon boendesituation som Socialstyrelsen definierar som hemlöshet.

⁵ Bostadsförmedlingen i Stockholm AB. *Summering av året 2020*. <https://bostad.stockholm.se/statistik/summering-av-aret-2020/> Hämtad 2021-06-29

⁶ Boverket (2021). *Något mindre underskott på bostäder för nyanlända*. <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/olika-grupper/nyanlanda/> Hämtad 2021-06-29.

⁷ Socialstyrelsen (2017). *Hemlöshet 2017 – Omfattning och karaktär*. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2017-11-15.pdf> Hämtad 2021-06-29